

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Veronika Konopáčová

Školské právní normy na našem území od roku 1774 s akcentem
na dějiny a vývoj základního školství v obci Červenka

Olomouc 2017

Vedoucí práce: JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Července dne 19. 4. 2017

Veronika Konopáčová

Poděkování:

Děkuji JUDr. Zdence Novákové, Ph.D. za její podněty a rady, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytovala při jejím zpracování. Poděkování patří také ředitelce Základní školy a Mateřské školy Červenka paní Mgr. Vlastě Potužákové, bez jejíž ochoty a vstřícnosti by se tato práce neobešla.

Obsah

Obsah

Úvod

1 Metodologie	7
1.1 Historicko-pedagogický výzkum	7
1.2 Metodologie práce	7
1.3 Prameny.....	8
2 Vývoj školských právních norem v Českých zemích	10
2.1 Období Tereziánských reforem.....	10
2.2 Období tzv. dlouhého 19. století	10
2.3 Meziválečné Československo.....	11
2.4 Protektorát Čechy a Morava	11
2.5 Vývoj po roce 1948.....	12
2.6 Vývoj po roce 1989.....	13
3 Obec Červenka	14
3.1 Charakteristika obce Červenka.....	14
3.2 Historický vývoj obce.....	14
3.3 Významné památky a stavby obce.....	15
4 Současnost školství v Července	16
5 Významné osobnosti červenského školství	17
5.1 Jan Pillich	17
5.2 Jaroslav Antl	17
5.3 Jaroslav Válek	18
5.4 Vincenc Vymětal.....	18
6 Školní kroniky Základní školy v Července.....	19
6.1 Vzhled a stav jednotlivých kronik	19
6.2 Jazykový styl a grafická úprava	19
6.3 Průběh školního roku, školní slavnosti	20
6.4 Stav žactva	24
6.5 Válečné události	25
6.5.1. První světová válka.....	25

6.5.2 Druhá světová válka	30
6.6 Krátce z historického vývoje školní kroniky.....	32
6.6.1 Před založením školní kroniky.....	32
6.6.2 Od založení školy do 1. světové války.....	33
6.6.3 Meziválečné období.....	34
6.6.4 Období po roce 1948	34
6.6.5 Období po roce 1989	35
Závěr.....	37
Seznam zkratk.....	38
Soupis použité literatury a pramenů	40
Anotace práce	42

Úvod

Školství a obecně vzdělávání je jednou z nejdůležitějších součástí života člověka. Každý z nás se nějakým způsobem vzdělávání účastnil. Škola, a zejména pak základní škola, patří k životu každého z nás a zpravidla bývá součástí obce, čtvrti anebo lokality, kde se pohybujeme a žijeme. Základní škola a obec se velmi úzce ovlivňují a navzájem spolupracují. Už jen z toho důvodu, že obce za zákona odpovídají za zajišťování podmínek pro plnění povinné školní docházky a jsou zřizovateli základních a mateřských škol. Ale v této souvislosti se nesmí zapomínat, že obecní samosprávy, a tedy konkrétní osoby ovlivňují třeba i to, jakým způsobem bude škola materiálně a technicky vybavena a co si bude moci z finančního hlediska dovolit. Na opačné straně, škola a její žáci se aktivně účastní života v obci, ať už v kulturní či sportovní oblasti.

V této práci se proto zabývám vývojem základního školství v obci Červenka. V současnosti jsem obyvatelem této obce, ale v minulosti tomu tak nebylo, a proto je stále ještě mnoho věcí, které o svém bydlišti nevím. Letos 16. září navíc v obci proběhnou oslavy 730. výročí obce. Jsem si vědoma toho, že prací na podobné téma už bylo napsáno dost i proto, že dějiny regionálního školství jsou nesmírně zajímavé nejen z pohledu obecně historického ale i pedagogického. A obec Červenka je určitě místem, ve kterém se neodehrávaly tzv. velké dějiny, o kterých máme všichni alespoň základní povědomí. Přesto může poskytnout mnoho malých velkých příběhů a jsem přesvědčena, že má i jistá specifika.

Při zpracování práce jsem primárně čerpala ze školních kronik uložených v budově místní Základní a Mateřské školy Červenka. Jedná se tedy o teoretickou, kvalitativní práci. Bakalářská práce je členěna do šesti kapitol. Obsahem první kapitoly bude vymezení základních údajů o historicko-pedagogickém výzkumu, postup práce a popis pramenů. Ve druhé kapitole se zabývám vývojem školských právních norem v Českých zemích. Třetí kapitola se věnuje obci Červenka, její charakteristice a historii. Další kapitola pojednává o současné situaci červenského školství. V páté kapitole zmiňuji některé významné pedagogické osobnosti, které působily v Července. Šestá, nejrozsáhlejší kapitola zahrnuje vlastní analýzu kronik školy.

1 Metodologie

Úvodní kapitola práce bude věnována teoretickému vymezení postupů a metod použitých při jejím zpracování a zaměří se na základní charakteristiku pramenů. Součástí jednotlivých podkapitol budou i další teoretické souvislosti příslušných oblastí.

1.1 Historicko-pedagogický výzkum

Dle obecné definice podle Gavory je „výzkum systematický způsob řešení problémů, kterým se rozšiřují hranice vědomostí lidstva. Výzkumem se potvrzují či vyvracejí dosavadní poznatky, anebo se získávají nové poznatky.“¹ Pedagogickým výzkumem se pak rozumí „vědecká činnost zaměřená na systematický popis, analýzu a objasňování edukační reality.“² Dějiny pedagogiky jsou bezpochyby jednou ze základních pedagogických disciplín a můžeme říci, že „předmětem dějin pedagogiky je zkoumání a poznávání minulosti lidstva, a to především té její části, která se pojí s nejrůznějšími aktivitami či činnostmi lidí v oblasti výchovy a vzdělávání v nejšířším slova smyslu.“³

Konkrétně se tedy předmětem dějin pedagogiky v nejobecnějším smyslu rozumí jednak dějiny pedagogické teorie a zadruhé dějiny školství. V případě dějin školství jde tak mimo jiné o zkoumání reálně existujících útvarů školských institucí buď v celém historickém vývoji anebo jen v určitém časovém období. Ale nesmí být opomenuto, že školské instituce byly, ostatně jako výchova a vzdělávání obecně, součástí politického, hospodářského a kulturního vývoje. Nelze je tedy zkoumat izolovaně bez přihlédnutí k dobovému kontextu.⁴

1.2 Metodologie práce

Ve své práci jsem se zaměřila na přiblížení dějin školství v obci Červenka. Hlavním cílem práce bylo analyzovat vývoj základního školství v obci Červenka. Jedná se tedy o kvalitativní, teoretickou práci, která se na základě pramenných údajů snaží podat pohled o jejím vývoji, fungování, ale také zmapovat dopad velkých dějinných událostí ať už na život žáků a učitelů nebo na samotnou školu. Dílčím cílem práce bylo pojmenovat některé základní údaje

¹ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno 2000, s. 11

² PRŮCHA, Jan, MAREŠ, Jiří a WALTEROVÁ, Eliška. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha 2003, s. 160

³ ZOUNEK, Jiří a ŠIMÁNĚ, Michal. *Úvod do studia dějin pedagogiky a školství: kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita 2014, s. 8

⁴ ZOUNEK, Jiří a ŠIMÁNĚ, Michal. *Úvod do studia dějin pedagogiky a školství: kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita 2014, s. 8–9

z historického vývoje a současnosti obce Červenka. Dalším dílčím cílem práce bylo podat přehled vývoje školské legislativy upravující základní školství v Českých zemích. Přičemž školskou legislativu můžeme chápat nejen jako soubor zákonů a dalších zákonných opatření, tedy například novel, vztahujících se k uspořádání a činnosti školské soustavy. Ale také do ní zahrnujeme vyhlášky ministerstev i obcí a krajů. V této části práce jsem se zaměřila na popis jednotlivých školských reforem, které můžeme definovat jako „zásadní přebudování školské soustavy jako celku nebo podstatné části školské soustavy, které se realizuje jako politické rozhodnutí (schvaluje parlament přijetím nového zákona) a které sleduje potřebné zkvalitnění vzdělávání v dané společnosti.“⁵

Hlavním cílem samotného výzkumu bylo analyzovat nejdůležitější historická data zachycující vývoj červenského školství. Poté provést jejich rozbor, rozčlenit je na jednotlivé kategorie a specifikovat. Nejdříve jsem se zaměřila na vzhled a stav jednotlivých kronik. Dále jsem se snažila postihnout rozdíly v jazyce a grafické úpravě. Poté jsem se zaměřila na kulturní život školy, který se velmi výrazně proměňoval v závislosti na vývoji politickém. Další částí byly proměny žactva školy. Posledním cílem, který jsem si kladla, bylo postihnout vývoj a dopady obou světových válek na místní školu i obec.

Při tvorbě práce jsem uplatňovala především přímou metodu, pomocí níž jsem bezprostředně zkoumala prameny, jedná se tedy o obsahovou analýzu školské dokumentace. Konkrétně to byly školní kroniky a pamětní kniha obce Červenky. Tato metoda spočívá v systematickém poznávání obsahu a jeho vhodném zpracování. Získané údaje a informace jsem zaznamenávala a analyzovala, načež jsem je shrnula a uspořádala. Dále jsem použila statistickou a také komparativní metodu. Na základě získaných pramenných údajů jsem zaznamenávala počty žáků, jejich rozdělení podle pohlaví či náboženského vyznání. Údaje týkající se místní školy jsem pak porovnávala s obecnými údaji.⁶

1.3 Prameny

Primárními dokumenty pro toto výzkumné šetření byly čtyři chronologicky psané školní kroniky, které jsou dostupné v budově Základní a Mateřské školy Červenka. Jedná se o písemnosti institucionálního, tedy veřejného původu, jež jsou zaznamenávány pamětním způsobem. Kronika červenské školy byla založena ke školnímu roku 1881/1882 a dříve, než

⁵ KOLÁŘ, Zdeněk a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha 2012, s. 145

⁶ ZOUNEK, Jiří a ŠIMÁNĚ, Michal. *Úvod do studia dějin pedagogiky a školství: kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu*, Brno: Masarykova univerzita 2014, s. 50, 53, 55

jsou popisovány jednotlivé školní roky, jsou v úvodu nejstarší z nich shrnuty události z období před jejím založením. Tato nejstarší školní kronika je poté psána do školního roku 1909/1910. Druhá kronika na ni navazuje školním rokem 1910/1911 a končí až rokem 1959. Třetí kronika zahrnuje léta 1959 až 1983. Nejnovější kronika je psána od roku 1983, přičemž posledním zaznamenaným školním rokem je prozatím školní rok 2012/2013.⁷ Jak již bylo výše zmíněno, při analýze těchto pramenných dokumentů bylo důležité vzít na zřetel, že při zkoumání archivních pramenů nesmíme opomenout na jejich ovlivnění dobou svého vzniku. Důležitou součástí tohoto zkoumání tak musí být jejich kritika.⁸

⁷ ZOUNEK, Jiří a ŠIMÁNEŠ, Michal. *Úvod do studia dějin pedagogiky a školství: kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu*, Brno 2014, s. 22–38

⁸ ZOUNEK, Jiří a ŠIMÁNEŠ, Michal. *Úvod do studia dějin pedagogiky a školství: kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu*, Brno 2014, s. 8, 46

2 Vývoj školských právních norem v Českých zemích

Následující kapitola bude zaměřena na vývoj školské legislativy od roku 1774. Jelikož je tématem práce základní školství, zaměřím se na reformy dotýkající se primárního vzdělávání.

2.1 Období Tereziánských reforem

S nástupem Marie Terezie a zvláště poté, co monarchie prohrála Slezské války, začalo být stále nutnější přistoupit k jejímu reformování. Začalo se tedy s osvícenskými reformami, jejichž součástí byly i školské reformy. V roce 1759 byla založena dvorská studijní komise a v roce 1773 byl zrušen jezuitský řád, čímž došlo k výraznému oslabení církve. V roce 1774 byl do Vídně pozván pruský reformátor Ignác Felbiger a připravil k vydání „*Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech císařských dědičných zemích*“, který byl vyhlášen ještě téhož roku 6. prosince. Řád komplexně upravoval primární školství pro mládež obou pohlaví od šesti do dvanácti let a vytvořil novou organizaci nižšího školství. Stanovoval tedy tuto šestiletou vzdělávací povinnost pro ty děti, jejichž rodiče si nemohli dovolit domácího učitele. Dále se věnoval vyučovacím metodám, školní kázní a učitelům, konkrétně jejich vzdělání, postavení, právem i povinností. Byly zavedeny triviální školy, hlavní školy a normální školy. Základními pozitivy reformy bylo zvýšení elementárního vzdělání a pokles počtu analfabetů.⁹

2.2 Období tzv. dlouhého 19. století

Jako tzv. dlouhé 19. století vymezujeme období mezi roky 1789 až 1914, tedy Velkou francouzskou revolucí a počátkem 1. světové války. Toto století je ve zkratce charakteristické výrazně zrychleným pokrokem v oblasti věd, který přinesl rozsáhlé společenské a hospodářské změny, na něž muselo školství reagovat.¹⁰ Dne 14. května 1869 byl přijat tzv. *říšský školský zákon*, někdy nazývaný též *Hasnerův zákon*, podle ministra Hasnera, který jej vypracoval. Tento zákon především zřídil osmileté obecné školy a osmileté měšťanské školy a zavedl tak osmiletou vzdělávací povinnost od šesti do čtrnácti let. Obsah vzdělání byl rozšířen zavedením nových předmětů. Na obecných školách bylo vyučováno náboženství, jazyku, počtům, psaní, nauce o formách geometrických, zpěvu a tělocviku. Dále tomu, čeho nejvíce vědět z přírodovědy, ze zeměvědy a historie se zvláštním zřetelem majíc k vlasti a k ústavě vlastenecké. Dívky se navíc učily ženským ručním pracím a nauce o domácím hospodářství.

⁹ KASPER, Tomáš a KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha 2008, s. 80-94

¹⁰ LENDEROVÁ, JIRÁNEK, MACKOVÁ. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Praha 2009, s. 9

Církvi bylo ponecháno pouze řízení a organizace vyučování náboženství. Na jeho základě vznikly zemské, okresní a místní školské rady. Také došlo k založení tzv. učitelských čtyřletých středoškolských ústavů. Po nich tzv. podučitel nastoupil na dvouletou praxi. Došlo k úpravě postavení učitelů, kterým bylo vypláceno služné a přiznávána penze. Pro absolventky ženských učitelských ústavů platil tzv. učitelský celibát znamenající, že po sňatku už nemohli učit. Roku 1883 došlo k jeho novelizaci, někdy též nazývané jako *Taafovou novela*. Na venkovských školách bylo zkráceno vyučování pouze na polodenní a rodiče těch dětí, které už absolvovaly šest let na obecných školách, mohli zažádat o tzv. úlevy. Což zejména na venkově znamenalo zkrácení povinné školní docházky na šest let.¹¹

2.3 Meziválečné Československo

Po vzniku samostatného Československa v roce 1918 došlo k recepci právního řádu Rakouska-Uherska. K výrazné školské reformě nedošlo. Školský systém zavedený Hasnerovým zákonem nadále přetrval. Zákonem č. 455 z 24. července 1919 došlo ke zrušení celibátu učitelek na obecných i měšťanských školách, které se tak po skončené počáteční službě mohly vdávat, aniž by ztratily právo učit. V případě mateřství jim byla poskytována placená dovolená.¹² Tzv. *malým školským zákonem* z 13. 7. 1922 došlo ke zrušení novely Hasnerova zákona z roku 1883 a tudíž přestaly být povoleny úlevy ze školní docházky. Mezi povinné předměty byla zavedena občanská nauka a výchova. Náboženství bylo svěřeno církevním úřadům, vyučováno bylo po dvě hodiny týdně a stalo se nepovinným předmětem. Bylo možno písemně zažádat o zproštění z výuky, žáci bez vyznání či vyznáním státem neuznaným byli jeho vyučování zcela zproštěni.¹³

2.4 Protektorát Čechy a Morava

Dochází k velkým změnám v systému celého školství, a to nejen v organizaci, ale zejména v obsahu vzdělávání. Hlavním cílem mělo být to, aby na měšťanské školy nově označené jako „hlavní školy“ chodil jen úzký počet žáků. Od roku 1941 se tak měnily na výběrové školy. Zhruba 60 % populace mělo absolvovat pouze obecnou školu. Došlo ke změnám osnov a celkovému zaměření výuky. Do škol byla od 1. 12. 1939 povinně zavedena němčina, počet jejích vyučovacích hodin se postupně na úkor ostatních předmětů zvyšoval. Výuka zejména dějepisu, ale i zeměpisu byla deformována a dokonce přerušena. Velké množství knih ze

¹¹ KASPER, Tomáš a KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha 2008, s. 95-105

¹² KOVÁŘÍČEK, Václav. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 2. vyd. Olomouc 1976, s. 87-88

¹³ KASPER, Tomáš a KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha 2008, s. 198-201

školních knihoven bylo vyřazeno a ničeno. Převahu získaly odborné školy, i díky rostoucím požadavkům válečné výroby. Krácením vyučovacích hodin, uhelnými prázdninami a vyřazováním kvalitních učebnic byl ztížen průběh výuky. To vše snižovalo rozsah znalostí a tím pádem i ohrožovalo úroveň všeobecné vzdělanosti.¹⁴

Zdaleka největším zásahem bylo dne 17. listopadu 1939 uzavření českých vysokých škol a následné popravky a věznění studentů v koncentračních táborech. Tomu předcházela pražská demonstrace vysokoškolských studentů v den 28. října, na níž byl smrtelně zraněn student medicíny Jan Opletal, rodák ze Lhoty u Nákla, jenž v letech 1926-1934 navštěvoval litovelské gymnázium. Už 12. srpna 1945 bylo výnosem ministra školství pojmenováno jako Opletalo státní reálné gymnázium, v současnosti nese název Gymnázium Jana Opletala. Jeho pohřeb se stal další demonstrací, jejichž důsledkem bylo výše zmíněné uzavření vysokých škol.¹⁵

2.5 Vývoj po roce 1948

Po skončení války začalo období obnovy a budování nové školy, které bylo vzhledem k hospodářské situaci, úmrtím mnoha odborníků a příslušníků inteligence ve věznicích a koncentračních táborech, u některých zase obviňováním z kolaborace velmi obtížné. Byla zde snaha navázat na předválečné období, studenti mohli dokončit svá válkou přerušena studia. Po změně režimu v únoru 1948 byl urychleně dopracována už dříve probíraná reforma jednotného školství a dne 21. dubna 1948 byl přijat *Zákon o jednotné škole*. Tímto zákonem byl zrušen Hasnerův zákon i malý školský zákon. Stanovoval pro veškerou mládež povinné, bezplatné, jednotné obecné vzdělání ve státních školách, které bylo z osmi let prodlouženo na devět. Vyučování náboženství bylo nepovinné a dobrovolné. Obecné školy byly přejmenovány na národní školy, tedy školy prvního stupně povinného vzdělávání, zahrnující první až pátou třídu.

Významnou roli v hodnocení žáka měla tzv. třídní hlediska, která zahrnovala původ a členství v pionýrské organizaci. Na počátku 50. let se zvyšoval tlak na obsahové změny ve výuce. Dne 24. dubna 1953 byl přijat nový školský zákon, kterým byla povinná školní docházka opět zkrácena na osm let. Samostatná gymnázia se přeměnila v jedenáctileté střední školy (dále jen JSS). Dne 15. 12. 1960 byl přijat *Nový školský zákon*, jímž byla povinná školní docházka opět prodloužena na devět let a vznikly tak základní devítileté školy (dále jen ZDŠ). O rok později se nové dvanáctileté střední školy rozdělily na ZDŠ a střední všeobecně vzdělávací školu (dále jen SVVŠ). Na ZDŠ byla znovuzavedena vlastivěda s psaním, začalo se s odborným

¹⁴ DOLEŽAL, Jirí. *Česká kultura za protektorátu: školství, písemnictví, kinematografie*. Praha 1996, s. 35-83

¹⁵ <https://www.litovel.eu/cs/turistika/osobnosti-regionu/jan-opletal.html>

vyučováním, tedy hudební, tělesnou, výtvarnou výchovou. Nově byla zavedena pracovní nauka. V souvislosti s politickým uvolněním byl roku 1968 připravován tzv. Akční program, který obsahoval určité obnovení prvků republikové reformy, ovšem po nástupu normalizace byly tyto snahy utnuty. Dle nové školské koncepce žáci absolvovali osm let na základní škole a dva roky poté na střední škole nebo na učilišti, čímž byla ukončena povinná školní docházka. První stupeň byl od roku 1976 nově čtyřletý. Během školního roku 1984/1985 byla *školským zákonem č. 29/1984 Sb.*, ukončena obsahová a organizační přestavba základní školy a začaly platit definitivní osnovy.¹⁶

2.6 Vývoj po roce 1989

Změny po sametové revoluci přinesly mnoho změn i do oblasti školství. Byl přijat *zákon č. 171/1990 Sb.*, který rušil desetiletou školní docházku. Dále byl 13. 12. 1990 přijat *zákon č. 564/1990 Sb.*, tedy *zákon o státní správě a samosprávě ve školství*, jímž započala decentralizace správy školství. Byl umožněn vznik nestátního školství, správní kompetence náležely ministerstvu školství, jako střední článek byly zřízeny školské úřady, samostatným orgánem se stala Česká školní inspekce (dále jen ČŠI). Posílena byla pravomoc ředitelů škol a školy postupně získaly právní subjektivitu. Novela zákona č. 138/1995 Sb., přinesla mimo jiné rozčlenění základní školy na 1. pětiletý stupeň a 2. čtyřletý stupeň. Ve školním roce 1995/1996 ministerstvo vydalo dokument Organizace přechodu na devítiletou docházku v ZŠ. Od následujícího školního roku se tak stal 9. ročník pro žáky povinný a začali absolvovat opět devítiletou povinnou školní docházku.

Dlouho připravovanou komplexní reformou byl *školský zákon č. 561/2004 Sb.*, o *předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání*. Jejím předstupněm bylo v roce 2001 vydání tzv. Bílé knihy se základními cíli, z níž vychází tzv. Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR. Tato tzv. kurikulární reforma vychází z Rámcových vzdělávacích programů (dále jen RVP), podle nichž si školy vypracovávají vlastní Školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP). Tento zákon také jako povinný orgán školy zavádí školskou radu, stanovuje práva a povinnosti dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců a zavádí vlastní hodnocení školy. A také *zákon č. 563/2004 Sb.*, *zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*.¹⁷

¹⁶ HLŮZOVÁ, Vlasta. *Mlha před námi, mlha za námi: (naše školství v zrcadle historie)*. Šternberk 2012, s. 31-43

¹⁷ HLŮZOVÁ, Vlasta. *Mlha před námi, mlha za námi: (naše školství v zrcadle historie)*. Šternberk 2012, s. 44-51

3 Obec Červenka

Následující kapitola bude zaměřena na charakteristiku a historický vývoj obce. Budou zmíněny i významné stavby v obci a to, že se obec dnes vůbec nemusela jmenovat Červenka.

3.1 Charakteristika obce Červenka

Obec Červenka leží 18 km severozápadně od Olomouce, na silnici mezi Litovlí a Uničovem, na levém břehu potoka jménem Čerlinka a nachází se v nadmořské výšce 236 metrů. Do katastru obce částečně zasahuje Chráněná krajinná oblast (dále jen CHKO) Litovelské Pomoraví. K 1. 1. 2017 v obci žilo celkem 1459 obyvatel.¹⁸

Jak uvádí Pamětní kniha obce Červenky, původní název obce byl „Čermná“, tedy Červenka. Obyvatelé její jméno ale vyslovovali „Černá“ či „Černé“, což německé kolonisty v Litovli vedlo k doslovnému překladu „Schwarzbach.“ Proto byl používán název „Černý, Černé nebo Černá,“ i když ve starých úředních knihách byla obec zapsána pod jménem Červenka nebo Červinka. Teprve až roku 1887 přičiněním nadučitele Josefa Kvapila a starosty Františka Pospíšila byl na žádost obce přijat současný úřední název „Červenka,“ a to podle potoka nazývaného „Červinka“ pramenícího v blízkém lese.¹⁹

3.2 Historický vývoj obce

Jak stojí v Pamětní knize obce Červenky, existuje několik důkazů, že obec Červenka je starobylou slovanskou osadou. Mezi zbožím, které roku 1250 obdržel první litovelský rychtář Jindřich Epich z rukou krále Přemysla Otakara II. byly i dva lány v Července. Zadruhé v listině z roku 1287 král Václav II. potvrzuje právo rychtářské v Litovli i se vším příslušenstvím litovelskému rychtáři Heinrichovi. Mezi příslušenstvím se mimo jiné uvádí i dva lány pozemků v Července neboli Schwarzpachu. Letos v září tedy v Července proběhnou oslavy výročí 730 let obce. Na základě listiny z roku 1291 získali litovelští občané purkrech nad okolními vesnicemi Červenkou, Zhořelicemi, Viskou aj. Roku 1616 Litovel obci udělila odúmrtí právo. Pamětní kniha dále čerpá z litovelského urbáře, který uvádí, že obec byla během třicetileté války značně poškozena. A po jejím skončení tvořilo obec 28 sedláků a 14 zahradníků. Pamětní kniha obsahuje i „List odmrtný dědiny Černý,“ kterým se obyvatelům povoluje právo činit závěti. V letech 1667–1679 měla obec 37 čísel, v letech 1750 41 čísel, roku 1785 44 čísel a roku 1901

¹⁸ <http://www.obeccervenka.cz/>

¹⁹ Pamětní kniha obce Červenky, s. 6-7

122 domů s 872 obyvateli. Z nich se k německé národnosti hlásilo 21 osob.²⁰ Ve školní kronice se píše o požáru ze dne 24. května 1847, kdy až na čísla domů 1 až 4 celá obec vyhořela.²¹

Obecní kronika v Července - Pamětní kniha obce Červenky byla založena v roce 1924, když byl jejím zřízením a zaznamenáním událostí od vzniku obce pověřen Jan Pillich, tehdejší řídící učitel. Po něm se kronikářem obce stal Josef Fritscher, jenž byl této činnosti zproštěn pro vysoký věk 75 let až začátkem roku 1966. Byl založen druhý díl kroniky psaný ale jen do roku 1974, protože poté co byla Červenka sloučena s Litovlí, přestala se kronika psát. Po obnovení samostatnosti v 90. letech byla kronika opět obnovena a až do roku 2007 ji vedl Ing. Jan Harszlak. Po něm se psaní kroniky věnovala Mgr. Petra Prucková. A od roku 2016 je kronikářkou obce paní Jana Motlová. V tištěné podobě je do kronik možno nahlédnout v místní knihovně.²²

3.3 Významné památky a stavby obce

Mezi zdejší historické památky můžeme zařadit kostel sv. Alfonse, kapli sv. Pavlíny z roku 1789 a sýpku ve Svatoplukově ulici u čp. 8, jež je součástí hanácké lidové architektury 19. století.²³ Obec leží na významném Třetím železničním koridoru. Dle záznamů v první školní kronice byla v roce 1845 vybudována železniční dráha z Olomouce do České Třebové, přičemž první jízda se konala 1. září téhož roku. Stavba druhé koleje na státní dráze Červenka-Střeň-Štěpánov byla dokončena 28. prosince 1924. První jízda z Červenky do Štěpánova se pak uskutečnila 29. prosince ještě téhož roku.²⁴

U místního nádraží nechal rakouský arcivévoda Maxmilián Habsburský, jemuž patřila nedaleká panství loučka a Bouzov, v roce 1847 vybudovat záměček, který v roce 1859 daroval kongregaci Nejsvětějšího Vykupitele. Od té doby záměček patřil řádu Redemptoristů a v klášteře, ke kterému patřilo celkem 17 999 arů pozemků, žilo pět kněží. Dne 14. 7. 1860 byl vedle záměčku položen základní kámen kostela a 20. srpna roku 1862 byl kostel vysvěcen. Celkem jeho stavba stála 42 000 zlatých. Na jaře 1896 byl zdejší klášter zvýšen o jedno poschodí a od prázdnin zde byl zřízen pětiletý klášterní juvenát, který se v září 1924 z místního kláštera odstěhoval. Od roku 1960 až do dnes v budově sídlí domov důchodců.²⁵

²⁰ Školní kronika č.1, strana 3–6

²¹ Školní kronika č.1, strana 6

²² <http://www.obeccervenka.cz/>

²³ <http://www.litovelsko.eu/dr-cs/18-cervenka.html>

²⁴ Školní kronika č. 1, strana 5 a školní rok 1924/1925

²⁵ Školní kronika č. 1, strana 5, 6 a školní rok 1924/1925

4 Současnost školství v Července

Škola v Července v současnosti existuje pod oficiálním názvem *Základní škola a Mateřská škola Červenka, příspěvková organizace*. Jak už z názvu vyplývá, základní škola (dále jen ZŠ) a mateřská škola (dále jen MŠ) v obci jsou sloučeny, k čemuž z rozhodnutí zastupitelstva obce došlo od 1. července 2008.²⁶ Z hlediska organizace vyučování je místní škola školou malotřídní. „*Malotřídka je typem neúplně organizované ZŠ, tedy školy s pouze jedním vzdělávacím stupněm, která má méně tříd než 5 (1. stupeň má 5 ročníků). V některé z jejích tříd jsou tedy vyučováni žáci více než jednoho ročníku. Hovoří se pak o společných ročnících nebo také o kombinovaných třídách.*“ Hlavním důvodem pro vznik tohoto typu školy bývá nízký počet dětí ve věku povinné školní docházky, což souvisí s tím, že většinou se tyto školy nacházejí v menších obcích.²⁷

Výuka sedmdesáti žáků pěti ročníků probíhá ve čtyřech třídách. Mezi školská zařízení patří školní družina (dále jen ŠD) se třemi odděleními a školní jídelna, respektive výdejna, protože školní obědy jsou dováženy ze Školní jídelny Litovel. V budově ZŠ nalezneme čtyři učebny a také jednu počítačovou učebnu s dvanácti počítači s připojením na internet. Dále je škola vybavena čtyřmi pevně umístěnými a jedním přenosným dataprojektorem, interaktivní tabulí a zařízením e-beam. V rámci výuky probíhají na škole projekty „Zdravé zuby“ a „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. MŠ sídlící v samostatné budově může ve třech třídách navštěvovat až 63 dětí. Ředitelkou školy je Mgr. Vlasta Potužáková. Pedagogický sbor ZŠ dále tvoří šest pedagogických pracovníků, v budově MŠ jsou to čtyři pedagogické pracovníce a dvě asistentky pedagoga. Tři provozní zaměstnankyně působí v obou provozech školy.²⁸

Mimoškolní činnost je bohatá na soutěže, besedy, exkurze, výlety. Ve škole působí pěvecký sbor Červeňáček. Všechny ročníky se účastní plaveckého kurzu v Litovli, ve 3. ročníku ve výuce probíhá zdravotní kurz, žáci 4. ročníku v rámci dopravního kurzu mimo jiné navštěvují dopravní hřiště. Je organizován sběr papíru a kaštanů, jehož výtěžek je předán Sdružení rodičů při ZŠ (dále jen SR při ZŠ) a zapojení žáci obdrží věcné odměny. V rámci výuky probíhají na škole projekty „Zdravé zuby“ a „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. Škola je také zapojena do projektů „Školní mléko“ a „Ovoce do škol“.²⁹

²⁶ Školní kronika č. 4, školní rok 2007/2008

²⁷ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1., Praha 2009, s. 303

²⁸ Výroční zpráva o činnosti školy 2015-2016 Dostupné z <<http://www.zscervenka.cz/zs/dokumenty>>

²⁹ Tamtéž

5 Významné osobnosti červenského školství

V této kapitole bych ráda připomněla postavy, jejichž osud a osobní život byl významně poznamenán událostmi obou světových válek.

5.1 Jan Pillich

Jan Pillich byl ustanovený nadučitelem v Července moravskou zemskou školní radou dne 4. ledna 1909 a na své místo nastoupil dne 31. 1. 1909. Byl otcem celkem deseti dětí, pěti chlapců a pěti dívek. Nejmladší z nich, dcera Milada, se narodila dne 22. 12. 1909. „*Výživa tak četné rodiny vyžaduje za nyní panující drahoty velkých obětí,*“ to psal ještě před válkou v září 1910.³⁰

V době samotné 1. světové války mu byli postupně odvedeni tři synové Jan, Jaroslav a Miloslav. Nejstarší syn, Jan Pillich mladší, byl dne 20. srpna 1917 v 11. bitvě na Soči zajat italskou armádou a odvezen do zajateckého tábora v Termini Imerese u Palerma na Sicílii. Již 3. listopadu se s kolegy přihlásili do legií a žádali italskou vládu, aby je propustila k českému vojsku do Francie. Ale protože jim italská vláda nedůvěřovala, přidal se k českému vojsku v Itálii a později po celý rok 1918 bojoval na piavské frontě. Za statečnost byl povýšen na poručíka a obdržel italské válečné vyznamenání. Kvůli jeho zajetí o něm rodiče dlouho neměli žádné zprávy, domů se vrátil nečekaně, o Štědrém večeru 1918 v noci.³¹

Na podzim 1924 řídicí učitel Jan Pillich onemocněl, byla mu přidělena dovolená a když mu koncem února 1925 vypršela, podal žádost do penze. Dne 19. března 1925 se ve školní budově rozloučil se starostou obce, obecním výborem, místní školní radou, učitelským sborem a žáky. Poté se i s rodinou odstěhoval do Choliny.³²

5.2 Jaroslav Antl

V době, kdy konal vojenskou službu, byl za rumunského vpádu do Sedmihradska zajat a v následujícím roce 1917 v zajateckém táboře v Jassech podlehl úplavici. Dne 11. června 1922 se v obci konala „Slavnost odhalení památníku padlým příslušníkům obce Červenky ve světové válce.“ V obci se na jeho zbudování konala sbírka, která vynesla 7000 K. Zbytek 3000 K se

³⁰ Školní kronika č. 1, strany 144, 153

³¹ Školní kronika č. 2, školní rok 1918/1919

³² Školní kronika č. 2, školní rok 1924/1925

měl uhradit z výtěžku slavnosti. Byl postaven v rohu školní zahrady na cestě vedoucí k nádraží. Jeho jméno bylo spolu s dalšími 17 padlými a zemřelými do památníku vytesáno.³³

5.3 Jaroslav Válek

Dne 6. prosince 1941 byl olomouckým gestapem zatčen učitel zdejší školy Jaroslav Válek (*1907), který od roku 1940 pracoval v ilegality jako okresní vedoucí skupiny „Moravského odboje.“ Zpočátku byl vězněn v olomoucké věznici, později u tamějšího krajského soudu. V únoru 1942 byl převezen do věznice do Brna do Kounicových kolejí (zvaných Kouničky). Z Brna byl potom odvezen do koncentračního tábora v Mauthausenu, kde byl dne 2. srpna 1942 umučen. Jak kronika uvádí, podle očitých svědků spoluvězňů zemřel v kamenolomu, kde odsouzcenci na smrt museli s těžkým kamenem na zádech poklusem utíkat po schodech smrti. Když v bezvědomí klesli, byli střeleni do týlu.³⁴

5.4 Vincenc Vymětal

Po vypuknutí 1. světové války byl 1. 8. 1914 povolán na vojnu, ze které byl propuštěn 30.1. 1919. V Července poté krátce působil od 1. února 1919 do konce školního roku. Za 2. světové války byl dne 4. srpna 1944 zatčen a vězněn v Olomouci, Brně i Vratislavi, odkud byl po její evakuaci odvezen do Zvikavy v Sasku. Tam byl dne 17. dubna 1945 osvobozen Američany a dne 18. května se vrátil domů. V Července byl znovu ustanoven dekretem ze dne 27. 9. 1945 jako zatímní řídicí učitel a působil v ní až do konce školního roku 1952/1953. Dne 30. srpna 1953 odešel na vlastní žádost do důchodu.³⁵

³³ Školní kronika č. 2, školní rok 1921/1922; 1945/1946; 1953/1954

³⁴ Školní kronika, školní roky 1941/1942, 1942/1943

³⁵ Školní kronika, školní rok 1945/1946

6 Školní kroniky Základní školy v Července

Školní kronika Základní školy v Července byla založena ke školnímu roku 1881/1882. Před tímto rokem jsou v kronice krátce vyličené události před jejím založením. Jednotlivé události byly zaznamenávány chronologicky a jsou rozčleněny do čtyř kronik, které jsou uloženy v budově školy. Tyto kroniky jsem se svolením ředitelky školy paní Mgr. Vlasty Potužákové studovala v prostorách školy.

6.1 Vzhled a stav jednotlivých kronik

Nejstarší kronika je nejtenčí, má vínovou obálku se štítkem s černým nápisem kronika a roky rozsahu kroniky. Tato kronika je logicky v nejhorsím stavu, má povolenou vazbu, některé listy jsou vypadlé, špinavé či natržené. Její strany jsou očíslovány až po číslo 153, kde končí školní rok 1909/1910.³⁶

Druhá školní kronika zahrnuje školní roky 1910/1911 až 1958/1959, je nejvyšší, má tmavě zelenou obálku na přední straně opatřenou štítkem s černým nápisem kronika a obsaženými roky. Obálka je už ošoupaná a poškozená používáním. Na prvním listu obsahuje pozdější nápis: „Budova školy byla postavena v r. 1888.“ Kronika je číslována až do strany 165, což byl školní rok 1935/1936. Kronika od školního roku 1959/1960 obsahuje na přední straně lidový motiv s nápisem kronika, zezadu je obálka tmavě hnědá. Nejnovější školní kronika má tvrdou hnědou obálku se zlatým nápisem kronika uprostřed a v současné době je její tvrdý papír zaplněný více jak z poloviny.³⁷

6.2 Jazykový styl a grafická úprava

Nejstarší kronika je psána ozdobným písmem pomocí inkoustu na měkký papír. Typické jsou velké smyčky u písmen k a d. Písmeno t je psáno jako dnešní písmeno x. Její strany jsou až po číslo 153 číslovány. Pro nejstarší kroniku jsou typické jisté jazykové zvláštnosti. Jsou to zejména přechodníky a obrácený slovosled, např. ostatních potřeb školních či gymnázia Přerovského. Poznámky jsou v ní psány s hvězdičkou pod čarou. První černobílé fotografie žáků a učitelů se vyskytují u školního roku 1895/1896, poté ještě čtyřikrát po roce 1900. Nejdříve byla nejstarší školní kronika s největší pravděpodobností psána Josefem Kvapilem, učitelem dosazeným na zdejší školu na počátku školního roku 1881/1882, tedy roku, kdy byla

³⁶ Školní kronika č. 1

³⁷ Školní kronika č. 2,3,4

kronika založena. Od školního roku 1908/1909 byla nově psána správcem školy Janem Pillichem.³⁸

Druhou školní kroniku psal v úvodu až do školního roku 1923/1924 správce a řídicí učitel Jan Pillich. Poté také krátce zatímní správce školy Břetislav Kudyn a poté nový řídicí učitel František Fiedler. Školní fotografie žáků se poprvé objevily ve školním roce 1918/1919, pravidelně se vyskytovaly až od druhé poloviny 20. let, a to i samostatné fotografie učitelského sboru. Rok 1939/1940 není zcela dopsán. Další informace všech válečných let jsou popsány až po 2. světové válce. Od té doby kronika obsahuje svislé okraje zpočátku červeně zvýrazněné, později jen naznačené tužkou.³⁹

Mezi lety 1955–1962 byla kronika psána ředitelem školy Jaroslavem Fialou. Ve školním roce 1955/1956 kronika obsahuje novinové výstřižky týkající se SRPŠ a školních soutěží. Nebo také výstřižky o činnosti Pionýrské skupiny, například o jejím vyznamenání za sběr a pěstování léčivých bylin. V kronice je také vlepen lístek o vysílání pořadu stanice Praha I. a Praha III. ze dne 2. listopadu 1957 „Hrajeme školám.“ Od školního roku 1962/1963 ji měl na starosti ředitel Ludvík Popelář. Používal například barevně vyzdobené nadpisy školních roků či typickou větu na konci školního roku oznamující, že žáci byli seznámeni s připomínkami a pokyny k chování o hlavních prázdninách. V prvním školním roce používal psací písmo, ale protože nebylo příliš čitelné, tak se domnívám, že hlavně z tohoto důvodu poté používal tiskací písmo. Mezi školními roky 1972/1973 a 1986/1987 byla psána ředitelkou školy Boženou Hlavicovou. Od školního roku 1987/1988 je poslední školní kronika psána současnou ředitelkou školy Vlastou Potužákovou, když jako poslední je zaznamenán školní rok 2012/2013.⁴⁰

6.3 Průběh školního roku, školní slavnosti

V případě nejstarší kroniky jsou jednotlivé rubriky očíslovány. Jako první je vždy zmíněno zahájení školního roku mší svatou, poté jsou zmíněny učitelské změny a roztrídění školní mládeže do jednotlivých oddělení. Dále jsou každoročně zaznamenávány návštěvy visitací okresních školdozorců i s datem a podpisem vykonání jejich inspekce, dále pak výročí jmenin císaře a císařovny, slavnosti vánočního stromku a také slavnostní zakončení školního roku se mší svatou. Poté následuje rubrika výroční zpráva obsahující oddíly jako učební pomůcky, žákovská a učitelská knihovna či dobrodiní a dary, které škola nejčastěji dostávala od

³⁸ Školní kronika č. 1

³⁹ Školní kronika č. 2

⁴⁰ Školní kronika č. 3,4

Litovelské rolnické záložny a rolnického cukrovaru. Velký prostor je tedy věnován oslavám příslušníků panovnického rodu a církevním slavnostem. Při slavnostech vánočního stromku bývaly chudé děti poděleny novou obuví, všechny děti pletenkami a jablky. Ze zbytku chudá mládež dostala pera a tužky. Postupně nabývá na rozsahu rubrika rozmanitosti, ve které je v první řadě popisováno počasí. Pravidelně je uváděno náboženské vyznání a zdravotní stav žáků.⁴¹

V době 1. republiky jsou žáci i učitelé osvobozeni od účasti na církevních slavnostech a bohoslužbách. Monarchistické slavnosti byly nahrazeny republikánskými, jako například oslavami TGM dne 17. dubna, vzniku ČSR tedy Památného dne Svobody 28. října a výročími kulturních osobností. Také byla zaznamenána větší aktivita žáků, byla konána divadelní představení, sbírky, besídky. Školní rok byl většinou zahájen formulí, že „žáci byli poučeni o nejdůležitějších ustanoveních školního řádu, zejména o tom, jak se mají chovati ve škole i mimo školu.“ Spolu s nejstarším kronikou jsou pro období 1. republiky typické podrobné popisy počasí a jeho vlivu na úrodu, které v pozdějších obdobích najdeme už jen výjimečně.⁴²

Mezi lety 1945–1948 oslavy 28. října probíhaly podobně jako za 1. republiky a bylo slaveno i výročí narozenin prezidenta TGM a, tak 27. května i narozeniny tehdejšího prezidenta Edvarda Beneše. Ale pozornost už byla věnována i 6. listopadu, tedy výročí Velké říjnové revoluce ruské, 22. únoru jako výročí vzniku Rudé armády. Školní slavností bylo slaveno výročí květnové revoluce. Škola s tělovýchovnou jednotou Sokol v Sokolovně pořádala oslavu „Svátku matek.“⁴³

Po únoru 1948 výrazně narůstá stránkový rozsah každého školního roku. Rozsáhle je například ve školním roce 1948/1949 popisováno slavnostní vyhlášení „pětiletého hospodářského plánu přestavby a výstavby našeho hospodářství, jímž má lidová demokracie jít přímo a nejrychleji k socialismu.“ Protože se jedná o školní kroniku, je věnován značný rozsah změnám ve školství. Zejména pak celostátní konferenci na počátku školního roku 1951/1952, o němž se hovoří jako o roku ideopolitického nástupu ve školství. Veškerá výchova a výučba se mám řídit zásadami marxismu leninismu, tak aby se škola stala bojovnou složkou výstavby socialismu. Podíl žactva na budování republiky je spatřován ve sběru odpadových surovin a léčivých bylin a také při socializaci vesnice brigádami. Jedná se až už o organizování hlídek Pionýrské organizace (dále jen PO) k ochraně žní a úrody či na pomoc místnímu JZD při

⁴¹ Školní kronika č. 1

⁴² Školní kronika č. 2

⁴³ Školní kronika č. 2

protrhávání cukrovky, sklizni brambor, okopávání, hubení škůdců, vyrývání bodláků. Nechyběl počet odpracovaných hodin a procenta splnění závazků. Například ve školním roce 1976/1977 se těchto závazků účastnilo 98 % žáků a ti svůj závazek splnili na 206 %. O všech akcích byly vedeny zápisy v „Kronice pionýrské skupiny při Základní devítileté škole (dále jen ZDŠ) v Července.“⁴⁴

Mezi významné události patřily zejména oslavy výročí osvobození Rudou armádou, zvláště kulaté. Velký prostor byl v kronice věnován 5. březnu 1953 jako dnu úmrtí J.V. Stalina a také 14. březnu téhož roku, dnu úmrtí K. Gottwalda. Třídy i chodby byly vyzdobeny vývěskami se Stalinem na černém papíře s vhodnými nápisy. Dne 9. března byla v Sokolovně uspořádána smuteční trýzna, kde u katafalku stáli čestnou stráž mimo jiné i žáci národní školy. Velmi rozsáhlý prostor, někdy až dvoustránkový, byl věnován „Měsícům nebo Dnům československo-sovětského přátelství.“ V době jejich trvání byly obě třídy i chodby slavnostně vyzdobeny, a i veškeré vyučování bylo tímto směrem zaměřeno. Tyto dny vyvrcholily slavnostmi 7. listopadu, v dny výročí Velké říjnové revoluce a dne 21. prosince, v den 70. narozenin Stalina. V oslavách 28. října byl zdůrazněn rozhodující vliv Velké říjnové socialistické revoluce (dále jen VŘSR). V době od 15. do 21. prosince 1949 byla ve škole instalována výstava obrazů ze života Stalina, kterou navštívilo 230 občanů a mládeže.⁴⁵

U každého školního roku byly informace o slavnostním zahájení a zakončení školního roku. V 50. letech býval zahajován o den dříve odpoledním dětským představením v místním kině. Později se konalo v první školní den a zahrnovalo projevy ředitele/ředitelky školy, pozdravné projevy zástupců Veřejné organizace Komunistické strany Československa (dále jen VO KSČ), MNV, Národní fronty (dále jen NF), Výboru žen (dále jen VŽ), JZD či Domova důchodců a nechyběla ani kulturní vložka, po níž byli žáci prvního ročníku přivítáni kytíčkami, v pozdějších letech pak drobnými dárky, které vyrobili starší žáci ve školní družině. V pozdějších letech také dostávali upomínkové listy od zástupců Sboru pro občanské záležitosti (dále jen SPOZ). Slavnost bývala zakončena v místním kině. Později žáci z rozhlasu poslouchali projev ministra školství.⁴⁶

Poprvé ve školním roce 1955/1956 byly zaznamenány dvě pravidelné zubařské a jedna celková lékařská prohlídka a byli zde i záznamy o očkování proti tetanu a záškrtu, černému kašli, později i proti neštovicím, dětské obrně a tuberkulóze (dále jen TBC). Pravidelně byly

⁴⁴ Školní kronika č. 2,3

⁴⁵ Školní kronika č.2

⁴⁶ Školní kronika č. 2,3

uveřejňovány informace o prospěchu (hodnocení nedostatečnou, opakování ročníku, přeřazení do Zvláštní školy), o chování (snížená známka z chování, třídní a ředitelské důtky), i o docházce (kolik bylo zameškáno hodin, případy záškoláctví). Později také informace o tom, na jaký typ školy žáci odchází. V záznamech ze školního roku 1945/1976 se poprvé hovoří o individuální péči s méně nadanými žáky i s dětmi z málo podnětných rodin.⁴⁷

Škola spolupracovala se složkami NF, zejména se Svazem československo-sovětského přátelství (dále jen SČSP), Českým červeným křížem (dále jen ČČK), Českým svazem žen (dále jen ČSŽ), Socialistickým svazem mládeže (dále jen SSM) a dohlížitelským výborem Jednoty. U každého školního roku byla informace o SRPŠ. Byli zde vyjmenováni její členové, zaznamenán počet schůzí i informace o lékařských či pedagogických přednáškách. Sdružení se podílelo na vánočních besídkách, oslavách Svátku matek nebo školních výletech. Dále byly také důkladně popisovány politické a kulturní oslavy v obci. Jednalo se například o oslavy Mezinárodního dne žen (dále jen MDŽ), VŘSR, Slovenského národního povstání (dále jen SNP), oslavy 1. a 9. května či Dny armády. Žáci školy vystupovali s písněmi a básněmi na schůzích JZD, MNV či v Domově důchodců. Například ve školním roce 1974/1975, na který připadalo 30. výročí osvobození Československa, vystupovali osmkrát na veřejných oslavách a významných schůzích s kulturními programy. Dále pak od školního roku 1975/1976 vystupovali třikrát na vítání novorozenců a také na programech v Domovech důchodců. Probíhalo také množství besed, například s příslušníky Veřejné bezpečnosti (dále jen VB) o dopravní kázni, bezpečnosti či úrazovosti v dopravě, o úspěších sovětské kosmonautiky a cestě na Měsíc, o úspěších sovětské vědy a techniky, s účastníky odboje z 2. světové války nebo se členy filatelistického kroužku, pravidelně se konaly besedy s členy Komunistické strany Československa (dále jen KSČ), s kandidáty na poslance v předvolebním období, se členy Lidových milicí (dále jen LM), s příslušníky čs. Lidové armády. Kronika obsahuje záznam z 2. května 1972, kdy školu navštívil major sovětské jednotky s. K. Luckij. Žáky pozval na návštěvu jejich jednotky.⁴⁸

Podrobně byla popisována činnost pionýrské organizace, jejíž hlavní činností byly hry, sběrové akce, příprava kulturních vloček či tělesná výchova. Například ve školním roce 1983/1984 PO navštěvovalo celkem 73 dětí, tedy 95 % žáků školy. Pravidelně byly také uveřejňovány informace o veřejně prospěšných pracích v obci, jako například udržování

⁴⁷ Školní kronika č. 2,3

⁴⁸ Školní kronika č. 3

školního parku, pečování o pomník padlých z 1. a 2. světové války, květinové výzdoby školy apod. Včetně sběru papíru, textilu, kovů, kaštanů, šípku i léčivých bylin. To se týkalo i zapojení vyučujících do veřejného života. Dále také nemohli chybět informace o školních soutěžích a výsledcích, kterých v nich žáci dosáhli. Pravidelně se konala soutěž v dopravní kázní, zdravotnická, výtvarná či recitační. Dále také soutěž „Co víš o SSSR nebo „V našem JZD“. Další kategorií byla činnost tělovýchovná. Například pravidelná cvičení oddílů Tělovýchovné jednoty Sokol (dále jen TJ Sokol), jichž se pravidelně účastnilo přes 40 dětí. Také nácviky na Spartakiády, vycházky a výlety v akci „100 jarních kilometrů.“ Nechyběl ani popis výzdoby nástěnek PO, na kterých byly zaznamenávány závazky žáků a vyučujících uzavřené na počest některých událostí i jejich plnění. Pozornost byla věnována také koutku tradic v prostorách chodby. Na oslavu Února probíhala tělovýchovná soutěž o přeborníka třídy. Žáci si dopisovali s pionýry v družební škole v Novém Stavu v SSSR. Byly pořádány exkurze do JZD, její rostlinné, živočišné výroby i mechanizačních dílen. Ve škole probíhal nábor na odběr sovětského tisku. Za zvýšení počtu nových předplatitelů byla škola dobře vyhodnocena.⁴⁹

Po roce 1989 v mimoškolní činnosti žáci pečovali o pořádek v okolí školy. Zůstal sběr odpadových surovin, kaštanů a léčivých bylin. Rozšířily se záznamy o reprezentaci školy. Šlo zejména o umístění žáků v nejrůznějších soutěžích. Soutěž mladých zdravotníků, orientační závod, recitační, matematická, dopravní, atletická soutěž. Pravidelně jsou zaznamenávány aktivity Pěveckého sboru, který vystupoval v Domově důchodců, na Přehlídce dětských sborů v Uničově či od školního roku 1996/1997 i Loučenské vločky, což bylo vánoční setkání dětských pěveckých sborů v Loučné nad Desnou. Škola se zapojila do projektů Školní mléko a Ovoce do škol. Jsou zaznamenávány informace o dalším vzdělávání pedagogů ať už v rámci reformy školství, projektů, celoživotního vzdělávání či v souvislosti s rozvojem Informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT). Nechybí ani záznamy o školních výletech, exkurzích či ekologických akcích, jako je den vody nebo den země.⁵⁰

6.4 Stav žactva

Přestože by se žáci školy dali zkoumat a posuzovat z mnoha hledisek, v této kapitole se zaměříme zejména na vývoj jejich počtu.

V každoročních záznamech o počtu žáků školy je názorně vidět to, jak velký měl počet narozených dětí vliv na organizaci a vůbec celkový život školy v Července. Vliv, který se

⁴⁹ Školní kronika č. 2,3

⁵⁰ Školní kronika č. 4

neprojevoval okamžitě, ale vždy s několikaletým odstupem. Ať už se jednalo stabilně vysokou porodnost na začátku 20. století, o zvýšení porodnosti ve 20. letech, na konci a po skončení 2. světové války či v silné populační vlně 70. let. Anebo opačně, když se jednalo o výrazný pokles živě narozených v době 1. světové války, na konci 30. let 20. století, v 50. letech anebo v 90. letech 20. století. V praktickém životě místní školy to znamenalo slučování tříd, v předchozím případě naopak výuku ve všech pěti třídách.

Do 1. světové války se počet žáků zdejší školy pohyboval vždy nad číslem sto, v některých letech dokonce výrazně nad počtem sta žáků. A po většinu tohoto období byla výuka organizována do tří tříd, každé se dvěma odděleními. Nejvíce žáků, a to celkem 176 navštěvovalo místní školu ve školním roce 1893/1894. Ve dvacátých letech je znát propad počtu žáků, který ve školním roce 1924/1925 klesl až na 86 žáků. Ale už od školního roku 1927/1928 se jejich počet opět zvyšuje na trojciferné číslo. To se změnilo až ve školním roce 1945/1946, když počet žáků klesl na osmaosmdesát, ale ještě byly zachovány tři třídy. V následujícím školním roce se už ale počet dětí propadl na číslo 60 a začalo se tedy vyučovat jen ve dvou třídách. Takto to vydrželo až do školního roku 1976/1977, kdy počet žáků stoupl na 73 a byla tak otevřena 3. třída. Ve školním roce 1980/1981 školu navštěvovalo 89 žáků, v roce 1986/1987 jejich počet stoupl na 93 a v tom roce byla výuka zahájena ve čtyřech třídách. Školní rok 1995/1996 znamenal přechod na pětiletý první stupeň ZŠ a v následujících třech letech tak byla výuka organizována v pěti třídách a školu navštěvovalo 92 až 95 žáků. Ovšem už školní rok 1998/1999 znamenal značný propad, a to zejména kvůli velmi nízkému počtu prvňáčků. Počet žáků školy poklesl na 43 a výuka byla sloučena do tří tříd. Ještě ve školních letech 1999/2000 a 2000/2001 bylo vyučováno ve čtyřech třídách, ale v následujících letech byla výuka organizována už jen ve třech třídách a počet žáků školy kolísal kolem šedesáti dětí.⁵¹

6.5 Válečné události

Obě světové války minulého století nejenže bezpochyby změnily svět, ale škola nejenom jako instituce byla válečnými i poválečnými změnami přímo zasažena. Proto jsem obě vyčlenila z historického vývoje a věnovala se jim v této kapitole.

6.5.1. První světová válka

Ve druhé školní kronice jsou události 1. světové války popisovány podrobně a autenticky. Učitelé si stěžovali na to, že děti zanedbávají školu a zhoršuje se jejich morálka. „*Budiž však*

⁵¹ Školní kroniky 1-4, záznamy o počtech žáků

na tomto místě na výstrahu věkům příštím Bohu žalováno, že spustlosti a sesurování mládeže přibývá a přinese budoucímu pokolení lidstva ke všem očekávaným neblahým svízelm poválečným ještě i mravní úhonu... V mnohých rodinách dostává se domácímu dobytku lepšího ošetření nežli vlastním dětem, které bývají nemnoze hladové a polonahé jako neužitečná přítěž domácnosti vyhnány na ulici, aby si žebrotou od lidumilných lidí nějaké to sousto opatřily. V čas žní chodily dítky nemajetných rodičů sbírat na pole klasy a z návodu rodičů kradly často na úkor hospodářů nejen obilí z polí nesklizených ale i na sousedních trhaly brambory a rodiče potom v noci v nekalém tom řemesle pokračovali. Toť výchova za války!⁵²

Za války se projevoval chronický nedostatek pracovních sil, takže Češi byly totálně nasazováni. Chybějící síly v zemědělství doplňovaly děti v rámci svého volna nebo na tzv. úlevy na úkor výuky. Pracovně nasazováni byly hlavně žáci vyšších tříd, na konci války už se výuka omezovala jen na docházení pro úkoly. Děti byly využívány ke sběru náhradních surovin, v lepším případě byly vysílány na sběr přírodnin, bylinek, listů anebo lesních plodů. To vše odsouvalo školu na vedlejší kolej. „Všecky soukenné látky jakož i kůže byly rekvírovány pro vojsko. Nedostatek pro vojsko dosáhl takového stupně, že z nařízení ministerstva vojenství sbírali žáci v celé říši odpadky a hadry vlněné, z nichž prý se v továrnách shotovovalo nové sukno. V Července se nashromáždilo těch odpadků 94 kg. Lidé počali choditi v obuvi dřevěné a k výrobě tkaných látek sbírány i kopřivy.“⁵³ V kronice je zaznamenán i tento povzdech: „Tak byly k účelům válečným sebrány veškeré kotle měděné a všeliké věci mosazné jako žehličky, roury, svícny, hmoždíře a p. Pak došlo i na zvony, jež nemají památky historické, byly rozbíjeny a s věží shazovány. Když takovým zvonem naposled se zvonilo, tak mnohé oko slzou se narosilo a rty němou resignací šepotaly: Bože, jak bude dále?“⁵⁴

Na obyvatele v zázemí nejvíce doléhal hlad, bída i výrazný nárůst cen potravin i dalších životních potřeb, jak je patrné z kronikářských záznamů. „V novinách vyskytly se zprávy, že Anglie, Francie a Rusko nás od ostatního světa na moři uzavřou, ani obilí, ani jiných potřeb k nám dovážeti nedovolí a tím prý nás vyhladovělé přinutí prositi o mír. Následkem toho nastaly o životní potřeby zejména o takové, jež se k nám dovážejí, veliké obavy, vše náhle v ceně o 100-200 % i více stoupl, vláda provedla v únoru soupis všech zásob obilí a mouky a nařídívši všemožné šetření ustanovila denní spotřebu mouky na osobu denně 200 g v městech a 300 g na venkově. Také prodej masa byl o dva dny v týdnu, úterý a pátek, omezen. Pekařům bylo

⁵² Školní kronika č. 2, str. 39

⁵³ Školní kronika č. 2, str. 32

⁵⁴ Školní kronika č. 2, str. 35

zakázáno pečení drobného pečiva. Veškeré přebytečné obilí museli rolníci za ustanovenou cenu státu přenechat. Na paměť budoucím stůjtež zde ceny různých potřeb před válkou a za války, jak se jevíly v tomto okolí.“⁵⁵ A uvádí, že 1 kg pšeničné mouky stál před válkou 40 h, za války se dal pořídit za 1 K až 1, 20 K. Nebo například 1 kg mýdla stál před válkou 72 h, během války až 2,80 K. Pozdější záznam uvádí, že nejhorší to bylo s mýdlem, když v roce 1916 stálo až 10 K. Ve městech byly ceny potravin často ještě vyšší než na venkově. „Cena petroleje se zdvojnásobila, pokud byly doly petrolejové v Haliči v držení ruském, nastal citelný nedostatek tohoto obyčejného svítiva lidu, takže i na nádražích bylo nařízeno všemožné spoření a po odjezdu vlaků musely se lampy zhasínati.“⁵⁶

Kronika obsahuje i „Seznam osob, které jsou ve válce z obce Červenky,“ který čítá celkem 160 jmen. U většiny z nich je uvedeno i domovní číslo, u značné části z nich profese, u některých také vojenská hodnost. Ze 160 osob z Červenky jich bylo hned šestnáct z místního kláštera Redemptoristů včetně P. Stanislava Nekuly, polního kuráta. Odveden byl i Dr. František Pospíšil a učitelé Metoděj Kráčmar a od 1. října 1915 Jaroslav Antl. Jeden z mužů byl odveden ve věku padesáti let a jeden dokonce jako jednapadesátiletý. Z tohoto seznamu celkem ve válce padli tři muži, čtyři byli raněni, jeden byl nezvěstný, tři muži byli dočasně zproštěni služby. Sedm mužů se také ocitlo v zajetí. Jeden z vojáků zemřel v roce 1916 nemocni na úplavici, další voják podlehl až po konci války v listopadu 1918 v brněnské nemocnici malárii. Pět mužů bylo odvedeno k válečným úkonům. U pěti mužů je záznam o tom, že se v roce 1918 z války vrátili. V roce 1917 pak bylo povoláno dalších deset mužů, v únoru pět a v září také pět. V lednu 1918 pak dalších pět mladých mužů a dva studující z kláštera. Vlastimil, čtvrtý syn školního správce na přímluvu okresního vrchního lékaře vyváznu.⁵⁷

Jak těžce doléhaly odvody k vojsku na rodiny popisuje na svém příkladu i pisatel kroniky, správce školy Jan Pillich. „*Správci školnímu byli též odvedeni dva nejstarší synové Jan, posluchač c. k. akademie umění v Praze, a Jaroslav 19letý abiturient reálky v Litovli, a byli zařadění jako jednoroční dobrovolníci do 57. pěšího pluku (Tarnov v Haliči) tou dobou v Přerově. Zda-li se opět shledáme, milé děti! Bůh to dej!*⁵⁸ Situace se navíc v pokračující válce stále zhoršovala a hrozila postupným rozkladem rodin. „*Třetí rok války dolehl na všechny třídy*

⁵⁵ Školní kronika č. 2, str. 24

⁵⁶ Školní kronika č. 2, str. 25

⁵⁷ Školní kronika č. 2, str. 27-28, 36-38, 47, 56

⁵⁸ Školní kronika č. 2, str. 33

obyvatelstva co nejtrapněji...K tomu byl odveden správci školy ještě i třetí syn Miloslav, žák VII. třídy reálné v Litovli vykonav před nastoupením vojenské služby válečnou maturitu s dobrým prospěchem. Zásobení tří vojáků potřebným teplým prádlem vyžadovalo při stávajícím nedostatku a závratné drahotě nesmírných obětí a odříkání. Nejstarší syn Jan byl v srpnu v 11. bitvě na Soči jako praporčík zajat a odvezen s mnoha soudruhy do zajetí do Termini (Imerese) u Palerma na Sicilii. Mladší Jaroslav slouží tou dobou jako kadetaspirant na frontě v Tyrolích a třetí Miloslav koná vojenský výcvik u c. a k. pěšího pluku čís. 57 v Pavlovicích u Přerova. Ti všichni prosí nejen o peněžité podpory ale i o přilepšení na potravinách, a domácí, aby mohli prosbám vyhovět, musí se ve všem uskrovniti až na nejmenší míru. Že však bylo rodině možno všecky ty strasti snášeti, v to mají zásluhu příbuzní manželčini, hlavně bratr její Jan Starošík, rolník v Cholině, kteří vydatnou pomocí ke slušnému živobytí celé rodiny nezištně přispěli. S obavou a hrůzou jest však vzpomenouti oněch rodin, kteří takových příbuzných nemajíce, jsou odkázány na lidi cizí, u nichž namnoze soucit pro bližního docela vymizel a kteří za vše žádají ceny lichvářské, aby jen sebe obohatili.⁵⁹

Přesto však nejvíce obyvatele tížil všeobecný nedostatek. „Několikrát v roce byly konány odvody branců od 18–50 let, ale lid byl již tak otrlý, že si toho velice nevšímal, nejprvnější a nejdůležitější povinností každého bylo shánění potřeb pro živobytí; ani událostem válečným na bojišti venkované mnoho pozornosti nevěnovali.“⁶⁰ K tomu přistupovaly i potíže s počasím, v létě bylo sucho a parno, takže se na polích mnoho neurodilo. Zvláště pak v zimních měsících byla situace ještě složitější. „Zima z r. 1916 na 1917 byla nesmírně tuhá. V druhé polovici ledna uhodily třesuté mrazy až -25 °C a trvaly nepřetržitě do druhé polovice února. Kamenného uhlí byl veliký nedostatek, takže mnohé školy musely býti na čas zavřeny. Jakmile se někde uhlí objevilo, nastaly při nákupu pravé dostihy. Škola v Července byla jakž takž tuto kalamitu překonala. Také v mnohých rodinách a obcích, kde neměli elektrického osvětlení, trpěli nedostatkem svítiva, nebylo petroleje ani svíček. Roznesla-li se pověst, že se prodává někde petrolej, putovaly za kruté zimy celé zástupy až i do Unčova pro ¼ litru petroleje, (více jedna osoba neobdržela) z některých rodin i více členů, aby každý prodavatelem nepoznán onu částku přinesl. Takovou cestu konali některý týden i vícekrát nadarmo, a vyšší třída byla v ten den zpola prázdna...Mýdla nebylo vůbec k dostání a skoro v každé rodině se pokoušeli o vaření mýdla dle různých receptů s větším nebo menším zdarem.⁶¹

⁵⁹ Školní kronika č. 2, str. 41, 42

⁶⁰ Školní kronika č. 2, str. 33

⁶¹ Školní kronika č. 2, str. 45, 46

Učitelé za obou světových válek museli vykonávat mnohé mimoškolní povinnosti, které ničily jejich postavení v očích veřejnosti. Například byli nuceni být členy různých soupisových komisí. Červenská kronika obsahuje záznam z roku 1917. „*Od 26/2 do 5/3 byly provedeny všeobecné rekvisice obilí, zemáků, slámy a sena za vojenské asistence. Ponejvíce byly ustanoveni učitelé jako předsedové rekvisičních komisí, k ruce jim přiděleni odhadce, obecní důvěrník a pět vojínů. Konali přehledky dům od domu a vypočítali spotřebu domácnosti do 15. srpna t. r. Přebývající částky byly pak odebrány a odvezeny válečnému obilnímu ústavu. Nadučitel Jan Pillich byl předsedou rekvisiční komise ve Střelcích a tamní naduč. Art. Mikulášek opět v Července. Když se po skončených rekvisicích ukázalo, že vše do nové sklizně nedostačuje, byly ku konci března předsevzaty nové výpočty obilí a mouky a ponecháno výrobcům zásob toliko do konce června 1917. Zděšení obyvatelé ukonejšeni slibem, že od té doby do žní budou zásobeni obilím rumunským, kde již tou dobou bude po žních. Lidu zmocnila se nevyličitelná úzkost a to tím více, že zásobování nemajetných státem bylo nepravděelné a nedostatečné; někdy po 14 dní nepřišla do obce mouka a chlebové lístky tím pozbyly platnosti.*“⁶²

V roce 1918 „*v měsících říjnu a listopadu řádila v obci španělská chřipka nejen mezi dospělými ale i u mládeže, mezi žáky však si nevyžádala žádných obětí. V návštěvě školy nastala tímto rokem opět náprava, ježto úlevy v docházce školní po dobu války v tak hojné míře poskytované byly nyní zrušeny a uděleny v měsících letních jen několika žákům omezené úlevy, a tím se bohdá žactvo nejen intelektuálně ale i morálně opět povznese.*“⁶³

Události kolem vzniku samostatného československého státu jsou v kronice zachyceny takto: „*Zpráva o stát. převratu došla do Litovle dopol. 29. října. Nastalo všude radostné vzrušení, druh druhá objímal, z okolních osad proudily davy lidu do Litovle, a večer uspořádán velkolepý průvod, osvětlení města, pronášeny nadšené řeči a zpívány národní písně. Byl to památný den, jakého po staletí národ český se nedožil. V Července byla slavnost uspořádána dne 9. listop. V obec. Kapli odbýval se služby boží, nato pak u kaple na řečnické tribuně pronesl slavnostní řeč o významu naší samostatnosti D. Klemša, obecní tajemník města Litovle. Potom ubíral se průvod za zvuků hudby a zpěvu nár. písní celou obcí ke škole, kde v rohu škol. Zahrady po proslovu přednosty dráhy Jana Hrdiny, po deklamaci básně „Tisíc nesmrtelných“ zasazeny „3 lípy svobody.“ Pod těmito lipami má býti postaven pomník ve válce padlým hrdinům*

⁶² Školní kronika č. 2, str. 44

⁶³ Školní kronika č. 2, str. 55

z Červenky. *Odpoledne konal se v hostinci u „Straků“ koncert, načež se omladina poveselila tancem.*“⁶⁴

6.5.2 Druhá světová válka

Krátce po zřízení protektorátu bylo úředně nařízeno, aby kroniky byly koncem roku 1939/1940 uzavřeny a zapečetěny na nepřístupném místě. Většinou zůstaly uloženy na půdách škol. V kronice pod posledními předválečnými zápisy z roku 1939/1940 stojí *„Výnosem okresního školního výboru v Litovli ze dne 1. července 1945 nařízeno, aby kroniky z doby republiky Československé byly zapečetěny a uloženy v archivu jako závadné knihy. Školám nařízeno, místo nich zavést kroniky nové.“* Ale Okresní národní výbor – školská správa v Litovli uložila školám výnosem ze dne 9. října 1945, aby nové kroniky z doby okupace byly uzavřeny a aby bylo pokračováno v záznamech v původních kronikách. Doba od 15. 3. 1939 má pak být vylíčena stručně a výstižně pro každý jednotlivý školní rok. Ve studované kronice tomu tak bylo. Záznamy po válce začínají krátkým textem s nádechem patosu pod názvem *„Po šesti letech“*, v němž nechybí vztah nacistů k české škole a například i popis událostí a následků po atentátu na Reinharda Heydricha.⁶⁵

V záznamech školního roku 1939/1940 psaného ještě před válkou stojí: *„Škola přes prázdniny do 5. září 1939 ztratila 14 žáků, kteří byli na konci škol. R. zapsáni do místní čes. školy. Jsou to děti rodičů úplně českých, pocházejících z Červenky, kteří si vystavěli domky při silnici vedoucí z Červenky do Nov. Dvoru. Místa ta jsou od vlastní obce Červenky vzdáleny necelých 15 minut, připadly však do Sudetenlandu. Všecky žádosti a protesty rodičů byly německými politic. a školními úřady bez udání důvodů zamítnuty. Žáci nesměli v Protektorátě do školy české, na druhé straně pak zapsáni všichni do německé školy v Litovli.“* Na delší dobu posledním zápisem v kronice je: *„Lístky na omezený odběr mýdla zavedeny 1. září 1939. V říjnu zavedeny lístky na maso, cukr, tuky, vejce, mléko, mouku a luštěniny. Mýdla připadá na 1 osobu na 6 týdnů 1/8 kg, cukru 40 dkg na týden (dostačující množství), mléka 1/4 l na osobu denně, tuků: 3 1/2 dkg umělého tuku, 3 1/2 vepřového sádla a 3 1/2 másla...Luštěnin není vůbec. 1 vejce připadlo na osobu na 1 týden, od vánoc na 14 dní. Pro nákup šatstva a prádla na celý rok dostal jednatel 100 ústřížků...Na šaty se odejme 60 ústřížků. Boty možno koupiti jen se svolením starosty obce. Jest velký nedostatek benzínu, oleje a příbuzných surovin. Většina jiných výrobků se vyrábí v náhražkách (klih). Všichni obyvatelé od 14 let jsou povinni poříditi*

⁶⁴ Školní kronika č. 2, str. 57, 58

⁶⁵ Školní kronika č. 2, školní rok 1939/1940

si občanské legitimace s fotografií a otiskem pravého palce. Legitimace vydává okres. polit. úřad. Pro nedostatek uhlí a ztíženou jeho dopravu byly pololetní prázdniny prodlouženy do 18. února.“⁶⁶

Ve druhém pololetí školního roku 1941/1942 bylo zavedeno vyučování němčiny v 1. a 2. ročníku po 4 hodiny týdně, ve 3. – 5. ročníku sedm hodin týdně. Počet žáků v oddělení při vyučování němčiny neměl přesahovat pětatřicet. Rozdělením žáků na skupiny však vznikly nadpočetné hodiny. Proto byla na školu ustanovena Miroslava Bergerová, která učila ve 2. a 4. ročníku. Protože školám nebyl povolen příděl uhlí, byly vánoční prázdniny prodlouženy do 7. února a potom do odvolání. Vyučování začalo 12. března. Po dobu těchto prodloužených prázdnin byly žákům zadávány týdenní úkoly. Během školního roku 1942/1943 byli učitelé a žáci několikrát vybízeni k většímu úsilí při sběru odpadových hmot a léčivých bylin. Ale dle kroniky „učitelé na papíře napsali mnoho, ale ve skutečnosti výsledky sběru byly ubohé.“⁶⁷

Výuka byla během války značně narušována sběrem plodin a výpomocí v zemědělství. Školy byly uzavírány v důsledku epidemií dětských nemocí a nově také kvůli nedostatku uhlí. Na přelomu let 1944/1945 se školní systém takřka zhroutil. Vánoční prázdniny byly totiž stále prodlužovány, výuka nahrazována rozdáváním úkolů a obnovení řádné výuky se omezovalo na několik dnů.⁶⁸ Konkrétně v Července trvaly až do 30. března, kdy začaly velikonoční prázdniny. Po celou tu dobu žáci dostávaly úkoly dvakrát v týdnu v nevytopených místnostech školy. Pravidelné vyučování začalo až 4. dubna, ale už 16. dubna přijelo německé vojsko a ubytovalo se ve dvou třídách a tím bylo vyučování opět zastaveno. Neklidné noci v Července začaly od 5. května, lidé se proto schovávali do krytů a sklepů. „*Již 7. 5. ostřelují Rusové Červenku a to granáty i šrapnely. Explosemi granátů praskají okna a rozbité sklo padá na ulici. Okenní tabule školní budovy jsou všechny rozbity. Rovněž tak u kláštera. Po celé vesnici sypou se tabule okenní s řinkotem na ulici. Nejvíce granátů dopadá nedaleko školy a na usedlosti kolem kaple...Po použití ruských „kaťuší“ se německá obrana zhroutila. Jejich dělostřelectvo se kvapem odsunovalo do Červenky, kde mělo s pěchotou držet úsek hlavní trati. Osmého května hned zrána nás překvapila silná dělostřelba ruská, zaštěkaly kulometry. Déšť střel z kulometů zachvacuje školní budovu i hospodářské budovy. Střílí se po celý den, neboť příštího dne má dojíti pravděpodobně ke střetnutí. Večer střelba ustala a Němci v noci ve chvatu opustili Červenku, o které prohlašovali ještě ve dne, že ji musí za každou cenu udržeti. V šest ráno*

⁶⁶ Školní kronika č. 2, školní rok 1939/1940

⁶⁷ Školní kronika č. 2, školní rok 1942/1943

⁶⁸ ŠUSTOVÁ, Magdaléna, ed. *Dějiny ve škole – Škola v dějinách*. 1. vyd. Praha 2010, s. 156–168

vnikají ruské oddíly do vesnice, lidé vyběhají z krytů, vítají naše osvoboditele, objímají je a obdarovávají potravinami – koláči, vínem, cigaretami aj., neboť se na ně ji tak dlouho načekali. Brzy však přišla zpráva, že Němci kapitulovali. Občané se radovali, že je konec utrpení, a že budou moci opět po 6 letech žít v klidu a míru. Tak se u nás skončila 2. světová válka, která stála desítky milionů lidských životů, a nám přinesla z těch potoků krve opět naši tak těžce vydobytou svobodu...Pravidelné vyučování nastalo 1. června, neboť většina škol musela být řádně vyčištěna po Němcích, kteří je měli v posledních dnech jejich útěku obsazeny k účelům vojenským; rovněž ruská vojska, která projížděla naším územím do své vlasti jich často používala...Bohužel byli i v naší vesnici lidé, kteří chtěli z utrpení svých bližních zbohatnout a prodávali své produkty za neslýchané ceny.“⁶⁹

„Poněvadž válečnými událostmi byla všechna okna u školní budovy rozbita a pro nedostatek skla dosud všechna nezasklena, muselo býti v měsíci září a říjnu za sychravého, deštivého počasí omezeno škol. vyučování na 2 hod. denně.“⁷⁰

6.6 Krátce z historického vývoje školní kroniky

V této kapitole bych ráda zmínila jen nejdůležitější data a události v historii školy, tak jak jsou zaznamenána školní kronikou.

6.6.1 Před založením školní kroniky

Kdy byla v obci zřízena škola, nelze zjistit. Ale protože v archivu školy se nacházejí listiny ze 7. října 1787 týkající se různých školních záležitostí, lze s jistotou tvrdit, že škola v obci stála již před tímto rokem, ale byla filiální, podřízená škole v Litovli. Zachovala se však jména některých učitelů. Jsou zmíněni Jan Frieb, František Schmied a Ondřej Šmakal, který zde působil mezi lety 1793-1833.

Obširnější zprávy máme k dispozici až od roku 1834, když víme, že 27. 10. 1834 obec Červenka zažádala o samostatnou školu, nezávislou na litovelské městské škole. Krajským úřadem v Olomouci pak byla místní škola dne 1. 7. 1835 prohlášena za samostatnou. Dne 24. 7. 1835 byl mezi zastupitelstvem města Litovle, zástupci obce Červenky a Tří dvorů a mezi farním úřadem Litovelským sepsán protokol o základní listině. Tato listina byla potvrzena dne 18. 12. 1835 zemským guberniálním dekretem v Brně a dne 13. 2. 1836 byla zapsána do pozemkové knihy. Dne 31. března 1836 byl potvrzen první samostatný učitel v Července Jakub

⁶⁹ Školní kronika č. 2, školní rok 1944/1945

⁷⁰ Školní kronika č. 2, školní rok 1945/1946

Ošťádal, zeť učitele Ondřeje Šmakala, kterého už od roku 1830 zastupoval. Na místní škole učil mezi lety 1833 až 1881. Škola do roku 1840 sídlila, jak v kronice doslova stojí, v malé „chaloupce“, která však už pro 60 žáků nestačila, a tak bylo rozhodnuto o jejím zbourání a postavení školy nové. Stavba probíhala od jara až do 1. 11. 1841 a v té době se vyučovalo v privátním domě č. 1.⁷¹

6.6.2 Od založení školy do 1. světové války

Na počátku školního roku 1881/1882 do Červenky přišel učitel Josef Kvapil. Nejprve byla škola jednotřídní, poté dvoutřídní. Dne 17. prosince 1882 místní školní rada obdržela přípis od okresní školní rady, ve které bylo nařízeno postarat se o rozšíření školy. Ale z finančních důvodů bylo rozhodnuto školu nerozšířit. Po opětovné výzvě ze září 1883 byl od Josefa Falce pronajat pozemek. V říjnu 1885 správce školy opět obdržel přípis o rozšíření školy, ale protože obecní zastupitelstvo nesouhlasilo se stavbou nové školy, místní školní rada zažádala o zavedení polodenního vyučování. Dne 3. března bylo této žádosti pro rok 1886 a školní rok 1886/1887 vyhověno. Ale dne 30. listopadu 1886 obdržela místní školní rada i obě zastupitelstva přípis, v němž se nařizovalo, aby záležitost stavby nové budovy byla konečně připravena tak, aby se na jaře mohlo začít se stavbou. A 28. února okresní školní rada nařídila, aby přípravy bez odkladu začaly a do čtyř neděl byl poslán stavební plán ke schválení, jinak se sáhne k donucovacím prostředkům. Výbory obou obcí se tedy rozhodly pro novou budovu koupit pozemek od J. Čamka. Plán a rozpočet byl schválen 10. května, se stavbou se začalo počátkem června 1887. Dne 14. srpna byla komisionálně přijata nová budova.⁷²

Ve školním roce 1888/1889 bylo žactvo poprvé rozděleno do dvou tříd, každá se dvěma odděleními. Industriální vyučování, v němž industriální učitelka Kateřina Obdržálková učila ženské ruční práce, bylo zavedeno od 1. ledna 1891. Dle výnosu z 27. března 1903 bylo povoleno rozšířit dvoutřídní školu na trojtřídní, kde by vyučoval jeden nadučitel, jeden učitel a jeden podučitel. K vytvoření 3. třídy musela být prolomena zeď mezi bytem podučitele a kabinetem. Od 4. listopadu toho roku bylo povoleno vyučovat ve třech třídách. Celkové náklady na rozšíření školy činily 1029 K a 54 h. Ve školním roce 1908/1909 byla škola opět ustavena jako dvojtřídní a ubylo žactva. V následujícím školním roce byla 1. třída rozdělena na dvě oddělení. Na školní rok 1910/1911 byla při 1. třídě zřízena pobočka a ve škole se vyučovalo podle učebních osnov pro trojtřídní školy. Obecní výbor zakoupil plochu vedle školy v délce

⁷¹ Školní kronika č. 1, strany 1-8

⁷² Školní kronika č. 1

10 m, který na jaře 1913 dala obec přikoupenou plochu ohradit a pozemek upravit tak, že z něj bylo letní cvičiště.⁷³

6.6.3 Meziválečné období

V říjnu a v listopadu 1918 v obci řádila španělská chřipka. Úlevy v docházce byly zrušeny, také byl obnoven stav učitelstva. V roce 1918 byla v Litovli zřízena měšťanská škola, a tak v Července zůstávaly děti do 5. ročníku. Zkouška z náboženství odpadla výnosem ministra školství. V něm se uvádí, že takovéto funkce se prohlašují jako čistě církevní. Školní rok 1919/1920 byl poprvé zahájen bez církevních ceremonií dne 15. září v osm hodin ráno ve škole zahajovacím prolovem o školním řádu a roztríděním zapsaných žáků do tříd a oddělení. Ve školním roce 1923/1924 byla poprvé po dvě hodiny v týdnu vyučována občanská nauka a výchova. Z popudu správce školy bylo pro školu ve školním roce 1927/1928 zakoupeno loutkové divadlo. Z částky 800 Kč se 500 Kč zaplatilo hned z peněz přispěvatelů a zbytek během roku z darů při loutkovém představení. Toto školní loutkové divadlo bylo zdrojem příjmu pro zakupování učebních prostředků pro chudé žáky. Na přání místní školní rady a po schválení zemskou školní radou v Brně bylo ve školním roce 1933/1934 zavedeno nepovinné vyučování němčiny v jedné skupině dvě hodiny týdně, o rok později bylo vyučováno ve dvou skupinách po dvě hodiny týdně.⁷⁴

6.6.4 Období po roce 1948

Ve školním roce 1950/1951 poprvé proběhlo slavnostní zahájení i zakončení školního roku. Na jaře Jednotné zemědělské družstvo (dále jen JZD) škole propůjčilo pozemek o výměře asi 25 a k účelům pokusného pole. Žáci na něm pěstovali osm druhů léčivých bylin a zeleninu. Mezi prosincem až únorem 1963/1964 mohli žáci bruslit na školním hřišti, ředitel školy totiž na školním dvorku vytvořil ledovou plochu. V následujícím roce se díky ledové ploše na dvoře dvanáct dětí z obce naučilo bruslit. Dne 28. října 1968 byla ve školním parku vysazena lípa Svobody a k jejím kořenům byla dána láhev s podpisy všech žáků, obou vyučujících a vlaječka čs. republiky. S pomocí SRPŠ a JZD byly v roce 1972/1973 ve škole od října zavedeny přesnídávky. Stravování žáků bylo v roce 1977/1978 ve spolupráci s JZD zajištěno v závodní jídelně. Bývalý služební byt byl ve školním roce 1978/1979 přebudován na jednu třídu po školní družinu, kabinet a kancelář.

⁷³ Školní kronika č. 1,2

⁷⁴ Školní kronika č. 2

V říjnu 1981 byly zahájeny přípravné práce k přístavbě školy. Ve školním sadu byl zlikvidován porost a provedena byla také skrývka ornice. Na jaře příštího roku se pak začalo s hloubením základů a jejich vybetonováním. Školní rok 1984/1985 byl zahájen v místním kině, protože v budově školy nebyla ještě dokončena rekonstrukce. Proto se také žáci prozatím učili v provizorních třídách. První třída pod vedením ředitelky Hlavicové se přesunula na „sodovkárnu“, do bývalého Místního národního výboru (dále jen MNV). Druhá a třetí třída se přesunula do kanceláří JZD. Na konci října se třídy přestěhovali zpět do budovy školy, ovšem třetí třída se musela učit v provizorně zřízené třídě v tělocvičně, protože nebyla včas dokončena přístavba školy. Práce na ní probíhaly po celý školní rok. Komíny na škole již byly strženy, a tak škola musela být přes zimu, kdy bylo i – 32 °C vytápěna uhlím. Na začátku školního roku 1985/1986 byla slavnostně otevřena nově vybavená přístavba školy. Škola nově měla čtyři učebny, tělocvičnu, dvě místnosti pro družinu, stravovnu, pět kabinetů, sborovnu a ředitelnu. Celkový náklad činil 3 a půl miliónu Kčs. Ve dnech 28. a 29. června 1987 se v Července konaly oslavy 700. výročí vzniku obce. A při té příležitosti školu navštívilo mnoho hostů, zejména z řad bývalých žáků. V sobotu 25. června 1988 ve škole došlo ke slavnostní připomínce 100. výročí založení školy.⁷⁵

6.6.5 Období po roce 1989

Po listopadu 1989 postupně docházelo ke změnám ve školství. Ze zdravotní péče na škole zůstala jen dvakrát do roka provedená preventivní návštěva zubního lékaře. Náboženství se stalo jedním z vyučovaných předmětů, osm žáků si ho zapsalo jako nepovinný předmět. Vyhláškou byly ve školním roce 1991/1992 zrušeny organizace SRPŠ, ale rodiče i ředitelství školy chtělo nadále pokračovat ve spolupráci na podobné bázi. Byl tedy ustanoven tzv. přípravný výbor, jehož členy se stali zástupci rodičů všech tříd a který sestavil stanovy SR při ZŠ v Července. Sdružení spolupracovalo s ředitelstvím školy i se Sdružením rodičů MŠ a podílelo se na konaných akcích. V dubnu 1992 došlo ve škole ke vloupání, při němž bylo odcizeno nové video i vysoká peněžní hotovost a došlo ke hmotným škodám. Následující rok bylo zakoupeno nové video i barevná televize, na něž byla vymezena řádně zabezpečená místnost, a přístroje byly navíc pojištěny. V září i v prosinci roku 1993 byla škola opět vyloupena s hmotnými škodami na zařízení. Proto bylo na návrh ředitelky školy Obecním úřadem (dále jen OÚ) rozhodnuto, že do školy bude zavedeno elektronické bezpečnostní zařízení. Od roku 1985 fungovaly tři autobusové spoje pro žáky ze Tří Dvorů, ale krátce po

⁷⁵ Školní kronika č. 2, 3

zahájení školního roku 1992/1993 byl odpolední spoj zrušen. V dubnu pak byly zrušeny i zbývající dvě linky. Škola ani rodiče sami nemohli tento stav změnit, když navíc chyběla podpora městského a obecního úřadu. Poprvé byl na škole v roce 1992/1993 otevřen kroužek anglického jazyka navštěvovaný zejména žáky 3. a 4. třídy. Pro nově vzniklou 5. třídu bylo třeba zajistit prostory k výuce, a tak bylo po konzultaci s OÚ rozhodnuto provést přístavbu poschodí nad jídelnou a kuchyní. Stavební práce byly zahájeny na jaře, tak aby škola už během prázdnin získala novou učebnu a kabinet. Stavební úpravu i s vybavením učebny zafinancoval obecní úřad částkou 850 816 Kč.

V roce 1998/1999 bylo zakoupeno pět počítačových soustav a od dubna do června byl otevřen počítačový kroužek. V listopadu byla ukončena úprava MŠ, a tak se jedno oddělení MŠ po sedmi letech odstěhovalo ze školy. Uvolněný prostor byl využit ke zřízení počítačové učebny a kabinetu. K prvnímu lednu 2001 byla ZŠ v Července zřízena jako příspěvková organizace obce. Po dohodě pedagogických pracovníků s rodiči se škola rozhodla od 1. ročníku vyučovat podle vzdělávacího programu „Národní škola.“ V ostatních ročnících se nadále vyučovalo podle vzdělávacího programu „Základní škola.“ Po dohodě s rodiči byl ve školním roce 2002/2003 poprvé v 1. ročníku zaveden povinný předmět Výpočetní technika.

Nově byla v roce 2006/2007 již od 3. ročníku zavedena výuka anglického jazyka a výpočetní technika byla zařazena i do 5. ročníku. Koncem školního roku škola dokončila vlastní ŠVP s názvem „Žijeme spolu“ A od začátku školního roku 2007/2008 se podle něj začalo vyučovat. Výuka anglického jazyka byla rozšířena i pro žáky 1. a 2. ročníku. V sobotu dne 21. 6. 2008 ve škole proběhly oslavy 120. výročí otevření budovy školy. Od začátku školního roku 2008/2009 začala škola poprvé fungovat v nově sloučené organizaci a počet pracovníků se tak rozšířil na třináct. Organizace školy byla zachována, pět ročníků bylo vyučováno ve třech třídách. Třetí až pátý ročník byl nadále vyučován podle vzdělávacího programu Národní škola.

V sobotu 14. září 2013 proběhly oslavy 125. výročí školy. Při té příležitosti se konal den otevřených dveří s prohlídkou školy. Proběhlo setkání s profesorem PhDr. Františkem Dvořákem, CSc. a jeho otci, bývalému starostovi, zakladateli Tělovýchovné jednoty Orel (dále jen TJ Orel) v obci a strojvůdci Československých státních drah (dále jen ČSD), byla odhalena pamětní deska na budově školy.⁷⁶

⁷⁶ Školní kronika č. 4

Závěr

Základní školství během historického vývoje dosáhlo mnohých proměn. Cílem mé práce bylo zobrazit tento vývoj na konkrétním případu základního školství v malé obci Červenka. kvalitativní výzkum základního školství v obci Červenka, a to zejména na základě studia školních kronik uložených na půdě místní školy. Později během výzkumu došlo i k prostudování obecních kronik uložených v knihovně obce.

V první části práce jsem se věnovala teoretickému vymezení historicko-pedagogického výzkumu. V další části jsem se zabývala vývojem školské legislativy v Českých zemích od roku 1774. Následovala kapitola o obci Červenka. Dále se zmiňuji o současnosti školství v Července. Na závěr před vlastním studiem kronik jsem zmínila některé významné osobnosti historie červenského školství. Vypracování práce bylo velmi zajímavé. Při postupném pročítání kronik, jsem nacházela pozoruhodné informace, díky nimž jsem se pohroužila do tématu místního školství do hloubky. Zejména události týkající se života v době světových válek mě velmi zaujaly. Výsledná práce poukazuje na to, jak se na základě turbulentních politických změn v minulém století, měnilo a přizpůsobovalo i školství a s ním jeho účastníci.

Jsem si vědoma toto, že toto téma by se dalo rozpracovat mnohem podrobněji. Ať už na základě studia kronik, kde by se bylo možné stavu a vývoji počtu žáků věnovat rozsáhleji. Dále by se také žáci školy dali třídit a analyzovat zejména z hlediska pohlaví, náboženského vyznání, zdravotního stavu a úmrtí či návštěvách školní družiny. Určitě by také bylo zajímavé pořádit rozhovory s bývalými i současnými pedagogickými pracovníky školy. Avšak to by přesáhlo prostor a rozsah vymezený pro bakalářskou práci. Přesto se domnívám, že hlavním pozitivem této práce je, že znamená doposud jediné zpracování věnující se historii školství v obci. Může být využita pro pedagogické účely, a to do předmětu Člověk a svět, například k tématům poznávám svou obec nebo k nejrůznějším projektům.

Seznam zkratek

ČČK – Český červený kříž

ČSD – Československé státní dráhy

ČSSS – Československé státní statky

ČSŽ – Český svaz žen

ČŠI – Česká školní inspekce

DDM – Dům dětí a mládeže

CHKO – Chráněná krajinná oblast

ICT – Informační a komunikační technologie

JZD – Jednotné zemědělské družstvo

KSČ – Komunistická strana Československa

LM – Lidové milice

MDŽ – Mezinárodní den žen

MNV – Místní národní výbor

MŠ – Mateřská škola

MŠVU – Ministerstvo školství, věd a umění

NF – Národní fronta

NS – Národní shromáždění republiky Československé

ONV – Okresní národní výbor

OÚ – Obecní úřad

OÚNZ – Okresní ústav národního zdraví

PO – Pionýrská organizace

RVP – Rámcový vzdělávací program

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

SČSP – Svaz československo-sovětského přátelství

SNP – Slovenské národní povstání

SPOZ – Sbor pro občanské záležitosti

SR při ZŠ – Sdružení rodičů při ZŠ

SRPŠ – Sdružení rodičů a přátel školy

SSM – Socialistický svaz mládeže

SSSR – Svaz Sovětských socialistických republik

ŠD – Školní družina

ŠVP – Školní vzdělávací program

ŠVP PV – Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

ŠVP ZV – Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

TBC – Tuberkulóza

TGM – Tomáš Garrigue Masaryk

TJ Orel – Tělovýchovná jednota Orel

TJ Sokol – Tělovýchovná jednota Sokol

TV – Tělesná výchova

VB – Veřejná bezpečnost

VO KSČ – Vesnická organizace Komunistické strany Československa

VŘSR – Velká říjnová socialistická revoluce

VŽ – Výbor žen

ZDŠ – Základní devítiletá škola

ZŠ – Základní škola

Soupis použité literatury a pramenů

Odborná literatura:

DOLEŽAL, Jiří. *Česká kultura za protektorátu: školství, písemnictví, kinematografie*. Vyd. 1. Praha: Národní filmový archiv, 1996. 284 s. Knihovna Iluminace; 8. ISBN 80-7004-085-8.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

HLŮZOVÁ, Vlasta. *Mlha před námi, mlha za námi: (naše školství v zrcadle historie)*. Šternberk: Město Šternberk, 2012. 70 s. ISBN 978-80-260-2022-6.

LENDEROVÁ, Milena, JIRÁNEK, Tomáš a MACKOVÁ, Marie. *Z dějin české každodennosti: život v 19. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4.

KASPER, Tomáš a KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. 224 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2429-4.

KOLÁŘ, Zdeněk a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. 192 s. ISBN 978-80-247-3710-2.

KOVÁŘÍČEK, Václav. *Materiály k dějinám pedagogiky*. 2. vyd. Olomouc: Univ. Palackého, 1976. 149 s.

PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan, MAREŠ, Jiří a WALTEROVÁ, Eliška. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

ŠUSTOVÁ, Magdaléna, ed. *Dějiny ve škole – Škola v dějinách*. 1. vyd. V Praze: Pedagogické muzeum J.A. Komenského, 2010. 219 s. Historia scholastica, sv. 1. ISBN 978-80-86935-13-3.

ZOUNEK, Jiří a ŠIMÁNĚ, Michal. *Úvod do studia dějin pedagogiky a školství: kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 88 s. ISBN 978-80-210-6944-2.

Internetové odkazy:

Jan Opletal [online]. [cit. 2017-3-30]. Dostupné z <<https://www.litovel.eu/cs/turistika/osobnosti-regionu/jan-opletal.html>>

Mikroregion Litovelsko [online]. [cit. 2017-2-28]. Dostupné z <<http://www.litovelsko.eu/>>

Výroční zpráva o činnosti školy 2015-2016 [online]. [cit. 2017-4-08]. Dostupné z <<http://www.zscervenka.cz/zs/dokumenty>>

Obec Červenka [online]. [cit. 2017-2-28]. Dostupné z <<http://www.obeccervenka.cz/>>

Kroniky:

Školní kroniky Základní školy a Mateřské školy Červenka uloženy na Základní škole a Mateřské škole Červenka

Pamětní kniha obce Červenky uložena v olomouckém Státním okresním archivu, k nahlédnutí v Knihovně obce Červenky

Anotace práce

Jméno a příjmení:	Veronika Konopáčová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Školské právní normy na našem území od roku 1774 s akcentem na dějiny a vývoj základního školství v obci Červenka.
Název v angličtině:	Education legal standards in our country since 1774, with an emphasis on the history and development of basic education in the municipality Cervenka.
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá vývojem školství v obci Červenka. V práci je popsán vývoj školských právních norem v Českých zemích od roku 1774. Tato práce se zaměřuje především na analýzu školních kronik. Věnuje se i významným pedagogickým osobnostem červenského školství. Práce rovněž zachycuje dobové vlivy ovlivňující fungování místní školy.
Klíčová slova:	Právní normy, právní normy ve školství, základní škola, obec Červenka
Anotace v angličtině:	This thesis deals with the development of education in the municipality Cervenka. The thesis describes the development of education laws in the Czech lands since 1774. This work focuses on the analysis of school chronicles. This work also focuses on important pedagogical personalities. The thesis also shows contemporary influences affecting the functioning of local schools.
Klíčová slova v angličtině:	Legal norms, legal standards in education, primary school, Cervenka village

Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	43 stran
Jazyk práce:	český jazyk